

УДК 502.753

ДОСЛІДЖЕННЯ *Pinguicula vulgaris* L. В МЕЖАХ БАСЕЙНУ РІЧКИ ЗОЛОЧІВКА

О. І. Скакальська¹, В. М. Баточенко², І. О. Скоропляс³

^{1,3} Кременецький ботанічний сад, вул. Ботанічна, 5, Кременець, Тернопільська обл., 47003, Україна

² Національний природний парк "Північне Поділля", вул. Гагаріна, 26, Підгірці, Бродівський район, Львівська обл., 80660, Україна

Збереження рідкісних та зникаючих видів рослин, їх раціональне використання на сьогодні залишається актуальною проблемою охорони біорізноманіття. Однак глобальна зміна клімату і людська діяльність призводять до незворотних змін навколишнього середовища і сприяють скороченню ареалів багатьох видів [2].

Починаючи з другої половини ХХ ст., охорона та збереження генофонду рідкісних і зникаючих видів рослин стала однією із головних проблем сучасності. Інтенсивне зростання антропогенного впливу на фітобіоту, зумовлює необхідність детального вивчення соцологічного стану рослинності [3].

Метою наших досліджень було вивчення рослинних угруповань за участю *Pinguicula vulgaris* L. в межах басейну річки Золочівка.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводились в осінній період 2013 року, маршрутно – пошуковим методом із фотографуванням та складанням геоботанічних описів [1].

Об'єкт дослідження. Комахоїдний вид *P. vulgaris* L.

Результати дослідження.

Під час геоботанічного обстеження території заплави р. Золочівка, лівої притоки Західного Бугу в північній околиці с. Зарваниця, Золочівського району, Львівської області, 273 м висота над р. м., що належить до геоморфологічного району Вороняки, карбонатне евтрофне болото площею 10,6 га. виявлено місцезростання *Pinguicula vulgaris* L.

P. vulgaris L. гемікриптофіт, рідкісний, комахоїдний вид, висотою до 20 см із родини *Lentibulariaceae*. Листки у прикореневій розетці, довгасто – еліптичні, зверху вкриті клейкими залозками (рис. 1). Квітконосне стебло безлисте, з однією квіткою. Віночок синювато-фіолетовий, шпорка шилоподібна. Цвіте у червні – серпні, плодоносить у серпні – вересні. Розмножується насінням, яке дуже дрібне і розноситься вітром [4].

Рисунок 1. *Pinguicula vulgaris* L. – товстянка звичайна.

Популяція *P. vulgaris* L. локального характеру, невелика за площею (до 200 м) малочисельна близько 40-50 особин, росте групами 4 – 20 на м². Вид входить до складу формації *Phragmitetum australis* який утворює асоціацію: *Phragmites australis* Cav. Trin. ex Steud. + *Juncus subnodulosus*. Проективне покриття рослинного покриву 65%. Домінантами у асоціації виступають *Phragmites australis* Cav. Trin. ex Steud. – 30%, *Juncus subnodulosus* Schrank. – 20%. До складу травостану асоціації входять: *Parnassia palustris* L., *Cladium mariscus* (L.) Pohl. 5-10%, *Carex nigra* (L.) Reichard., *Carex flava* L., *Potentilla erecte* (L.) Rausch., *Equisetum palustre* L., *Succisella inflexa* (Kluk.) G. Besk., *Mentha aquatica* L., *Senecio umbrosus* Waldst. et Kit., *Tofieldia calyculata* (L.) Wahlenb., *Leucanthemum vulgare* Lam., *Tussilago farfara* L., *Hieracium pilosella* (L.), *Thymus serpyllum* L., *Festuca pratensis* Huds., *Daucus carota* L. проективне покриття яких становить менше 1%.

Отримані результати показують, що популяції *P. vulgaris* L. є нечисленними. На даний час причиною зміни чисельності являється антропогенний вплив – осушення боліт, загроза потепління клімату та лісогосподарська діяльність людини. Тому необхідно постійно проводити моніторинг за станом популяцій, регулювати антропогенний вплив адже цей рідкісний вид може не лише скоротити чисельність популяцій, а зникнути у світовому масштабі.

Література

1. Григора І. М. Польовий практикум з ботаніки: навчальний посібник / І.М. Григора, Б.Є. Якубенко. – К.: Арістей, 2005. – 256 с.
2. Злобин Ю. А. Принципы и методы изучения ценологических популяций растений / Злобин Ю. А. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1989. – 146 с.
3. Попович С. Ю. Раритетне дендрорізноманіття: проблематика та охорона / С. Ю. Попович, О. М. Корінько // Матеріали Міжнародної наукової конференції. – К., 2010. – С. 41–46.
4. Червона книга України. Рослинний світ / [за ред. Я. П. Дідуха]. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 912 с.